

Motion till riksdagen 2018/19:2973

av **Fredrik Malm m.fl. (L)**

Utgiftsområde 8 Migration

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2019 inom utgiftsområde 8 Migration enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

Vi lever i en tid med flyktingströmmar som saknar motstycke i historien. Det internationella samfundet måste göra alla ansträngningar för att hjälpa människor i nöd och bidra till att pågående krig och konflikter kan få ett slut. Alla EU-länder måste vara med och ta ansvar för att hjälpa asylsökande.

I tider av stora migrationsströmmar är det särskilt viktigt att hålla på rättssäkerheten och principerna. Den som har skyddsskäl ska få stanna i Sverige, medan den som får avslag måste lämna. Det är en ohållbar situation att ett fåtal länder, däribland Sverige, får ta ansvar för flyktingmottagandet när andra EU-länder blundar för sina skyldigheter. Sverige kan inte ta emot fler människor än vad vårt samhälle klarar av vad gäller jobb, bostäder, skola med mera.

Den politik som bedrevs under föregående mandatperiod har varit kluven, inhuman och rättsosäker. Familjeåterföreningar har försvårats och viktig arbetskraft utvisats, samtidigt som vuxna utan asylskäl fått stanna för gymnasiestudier. Nu behövs långsiktighet och blocköverskridande överenskommelser om framtidens migrationspolitik.

Liberalerna värnar asylrätten och varje människas rätt att söka asyl. Sveriges asylsystem ska vara rättssäkert och bygga på individuell prövning, det vill säga rätten att få sin sak prövad av myndighet och domstol. Alla får dock inte asyl och de som saknar asylskäl måste också lämna landet. Vårt fokus ska vara att hjälpa personer som har skyddsskäl. Att ge alla människor som fått en fristad i Sverige möjligheter att skapa en ny framtid här är en av de största uppgifterna vårt land står inför. Misslyckas det kommer nya generationer att hamna i utanförskap.

Sverige behöver också en väl fungerande arbetskraftsinvandring. Arbetskraftsinvandring tillför betydande värden till den svenska ekonomin och är viktigt för svensk kompetensförsörjning.

En stor del av utgifterna under detta utgiftsområde är kopplade till antalet människor som söker sig hit för att få skydd, plugga eller jobba och bygger på Migrationsverkets prognoser. Liberalernas budgetmotion ligger därför i stort i linje med det som föreslås i aktuell budgetproposition med undantag för ett antal frågor som närmare beskrivs nedan. Vi noterar att Migrationsverket flaggar för att myndigheten kan komma att behöva mer resurser än vad som anslås i budgetpropositionen, något som måste hanteras av en ny regering.

För en mer omfattande beskrivning av Liberalernas asylpolitik samt politik för arbetskraftsinvandring hänvisas till motionerna En human och realistisk asylpolitik samt motionen Arbetskraftsinvandring – för tillväxt och konkurrenskraft.

En human och realistisk asylpolitik

Sverige behöver en långsiktigt hållbar asylpolitik. Vi vill tillsätta en parlamentarisk utredning och där nå en bred överenskommelse om framtidens asylpolitik. En framtida asylpolitik måste också beakta pågående EU-förhandlingar. I väntan på gemensamma EU-regler ska svensk migrationslagstiftning ligga mer i linje med andra EU-länders och fram tills en blocköverskridande överenskommelse är på plats ska den tillfälliga asyllagstiftningen förlängas. En förlängning av den tillfälliga lagen efter halvårsskiftet 2019 innebär att färre människor totalt kommer att söka asyl 2019 i Sverige.

Krig och konflikter splittrar familjer. Dessvärre har familjeåterförening för personer som flyr undan krig och konflikter försvårats under föregående mandatperiod, vilket Liberalerna kritiserade redan vid riksdagsbehandlingen av den tillfälliga lagen om uppehållstillstånd i juni 2016. Därefter har Liberalerna i varje budgetmotion framfört att vi vill se en mer generös familjeåterförening, vilket vi också har budgeterat för. Inför 2019 anser Liberalerna, som nämnts, att den tillfälliga lagen bör förlängas men i samband med detta vill vi ändå driva på för en generösare familjeåterförening. I denna budget utgår vi därför från de beräkningar som Migrationsverket har gjort avseende scenario 2 i den promemoria som tagits fram på uppdrag av Justitiedepartementet (MigV 1.1.2-2018-35843). *På detta utgiftsområde och för år 2019 innebär det att anslag 1:1 minskas med 70 miljoner kronor, anslag 1:6 minskas med 48 miljoner kronor och anslag 1:7 minskas med 1 miljon kronor.* Även anslag 1:2 berörs, men Liberalerna lägger inga förslag till anslagsändringar i denna budgetmotion eftersom Migrationsverket hänvisar till att det på anslaget saknas tillräckliga medel. Även anslag 1:2 under utgiftsområde 13 berörs av en förlängning av den tillfälliga lagen, men enligt Migrationsverket ger det inga budgetära effekter 2019.

Liberalerna kritiserade också när riksdagen under föregående mandatperiod tog bort bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter. Därmed stängdes en viktig ventil för utsatta grupper som kvinnor, barn, äldre och hbtq-personer. Inom ramen för de pågående EU-förhandlingarna om ett gemensamt asylpaket måste Sverige därför driva på för att varje medlemsstat också ska ha utrymme för humanitära klausuler utöver det EU-gemensamma regelverket.

Vi har även kritiserat de korta tillfälliga uppehållstillstånden på 13 månader för gruppen alternativt skyddsbehövande, som framför allt omfattar syrier, eftersom de korta tillståndsperioderna leder till en rad problem för både individ och samhälle. Dessa

frågor måste hanteras inom ramen för en blocköverskridande överenskommelse om en långsiktig migrationspolitik.

Tack vare Liberalerna tar Sverige numera emot 5 000 kvotflyktingar per år. Att öka antalet kvotflyktingar innebär att fler får möjlighet till lagliga vägar till EU och därmed färre farliga resor över Medelhavet. Ett utökat kvotflyktingssystem ökar möjligheterna för fler utsatta flyktinggrupper som kvinnor och barn att få ett liv i frihet. Sverige bör i våra internationella kontakter uppmana fler länder att samarbeta med UNHCR för att ta emot kvotflyktingar.

Att i ovisshet vänta på besked om man får stanna här eller inte är ansträngande för individen. Långa väntetider är också kostsamt för samhället. Asylprocessen ska vara rättssäker och effektiv. Det är av stor vikt att Migrationsverket har både kompetens och resurser som gör att varje enskild individ får en rättssäker prövning.

Migrationsverket har konstaterat att den föregående mandatperiodens lagändringar har ökat komplexiteten i ärendehantering, vilket bidrar till lägre produktivitet. Framförallt är lagstiftningen om uppehållstillstånd för gymnasiestudier både rörig och komplicerad, vilket bland annat Lagrådet med all tydlighet visat på. Den tidigare regeringen har lappat och lagat men reglerna har blivit allt krångligare och otydligare och rättsosäkerheten växer, liksom handläggningstiderna.

Vår bedömning är att färre årsarbetskrafter hade behövts på Migrationsverket om alla dessa krångliga regler inte hade gällt. Samtidigt är vi väl medvetna om den budgetsituation som Migrationsverket befinner sig i, varför det inte går att minska myndighetens anslag. Snarare är budgetbehovet större än vad som anslås för att kunna korta handläggningstiderna, vilket måste hanteras av en ny regering.

Liberalerna har varit kritiska till den lagstiftning som nu ger cirka 9 000 vuxna utan asylskäl möjligheten att få stanna i Sverige om de planerar att gå på gymnasiet. Vi röstade emot lagen eftersom den är rättsosäker och orättvis. En särskild grupp som saknar skyddsskäl och har fått avslag – ofta i flera instanser – väljs ut framför andra och ges en ny möjlighet till uppehållstillstånd. Vi värnar asylrätten med individuell prövning där varje människas skyddsbehov står i centrum, inte gymnasiestudier eller långa handläggningstider. När nu lagen trots allt är ett faktum får detta budgetmässiga konsekvenser. Liberalerna noterar att de medel som nu skjuts till i budgetpropositionen är nödvändiga för att hantera situationen.

Det råder nu stora oklarheter runt om i Sveriges kommuner i fråga om hur alla dessa unga ska kunna ordna eget boende i bostadsbristens Sverige. Vidare är det många gånger oklart hur de ska kunna försörja sig på studiemedel som knappt handlar om 2 000 kronor i månaden. Notan kommer att hamna hos kommunerna som behöver ordna boenden liksom täcka upp med försörjningsstöd för att undvika att fler hamnar på gatan och i utsatthet.

Tryggheten på boenden för asylsökande måste förbättras avsevärt, oavsett vem som ansvarar för driften av boendet. På alltför många håll råder otrygghet för bland annat flickor, kvinnor, hbtq-personer och religiösa minoriteter. Människor som flytt krig och förföljelse ska inte förföljas och trakasseras på svenska asylboenden.

Kunskaper i svenska och om det svenska samhället liksom demokratiska värderingar är centralt för att de ska kunna bygga sin framtid i Sverige. Svenskundervisning och obligatorisk samhällsinformation ska ges redan under asyltiden. Jämställdhet mellan kvinnor och män ska betonas, liksom frågor om hedersrelaterat våld och förtryck, hbtq-personers rättigheter och frågor om yttrandefrihet, tryckfrihet och andra centrala frågor för vårt demokratiska och sekulära samhälle. Vi anser att det behövs bättre tillgång till

digitala verktyg för enklare språkinlärning och samhällsinformation under asyltiden och avsätter därför medel till detta ändamål. *På detta utgiftsområde och för 2019 innebär det att anslag 1:1 ökas med 5 miljoner kronor.*

EBO-lagstiftningen har på många håll bidragit till trångboddhet och utanförskap i utsatta bostadsområden. EBO-systemet ska inte avskaffas eftersom människor ska kunna bosätta sig var man vill. Samtidigt är det tydligt att nuvarande system bidragit till många problem och att EBO måste reformeras. Liberalerna anser att det i vissa kommuner eller kommundelar där läget är särskilt ansträngt bör införas en begränsning av antalet personer boende i EBO. Ibland behövs också ett EBO-stopp. Ett reformerat EBO-system kommer att ta tid att få på plats, vilket innebär att några omedelbara offentligfinansiella effekter inte uppstår för år 2019.

Kvalificering in i välfärden

De särskilda regler för ersättning på garantinivå i sjuk- och aktivitetsersättningen som finns för flyktingar, alternativt skyddsbehövande och för övrigt skyddsbehövande, behöver tas bort, vilket leder till att olika grupper behandlas på samma sätt, när det gäller rätten till ersättning på garantinivå. Det innebär minskade utgifter under utgiftsområde 10.

Vidare föreslår Liberalerna också att de särskilda regler inom garantipensionssystemet som finns för flyktingar, för alternativt skyddsbehövande och för övrigt skyddsbehövande tas bort, vilket beskrivs närmare under utgiftsområde 11.

Det är viktigt för legitimiteten i pensionssystemet att vissa grupper inte särbehandlas. Reformen innebär också ökade drivkrafter att komma i arbete. Förslaget innebär minskade utgifter, vilket framkommer under utgiftsområde 11.

Efterlevandestödet behöver reformeras och göras mer likt underhållsstödet. Syftet med efterlevandestöd är att ett barn som förlorat en eller båda föräldrarna ska få ekonomiskt stöd för att klara omkostnader för boende m.m. Ett barn som i stället får ett omfattande stöd från det offentliga i form av till exempel boende i HVB-hem eller stödboende ska därför inte samtidigt få efterlevandestöd. Beräknande kostnadsminskningar för reformerat efterlevandestöd återfinns under utgiftsområde 12.

Återvändande

Vårt fokus ska vara på dem som har asylskäl. Antalet som återvänder till sitt hemland efter att ha fått avslag på sin asylansökan behöver öka. Migrationsverket ska göra sitt yttersta för att övertyga den enskilde om frivilligt återvändande. Återvändandesamordnare på plats i hemländerna kan spela en viktig roll för att underlätta återvändandet. Sverige ska tillsammans med EU ställa krav på återvändandeländer att ta emot dem som fått avslag på sina ansökningar. Liberalerna anser att svenskt bilateralt bistånd bör ses över för att kunna användas för att underlätta återvändande. Samarbetet med internationella aktörer som International Organization for Migration (IOM) behöver utvecklas för att underlätta för dem som nekats asyl att åka hem. Liberalerna följer frågan och avser att tillföra mer resurser framöver om så anses nödvändigt.

Arbetskraftsinvandring är bra för Sverige och svensk tillväxt

Sverige ska vara ett attraktivt land som människor med viktig kompetens vill flytta till. Arbetskraftsinvandring handlar om Sveriges tillväxt och konkurrenskraft. Bristen på

kompetens förhindrar i dag många företag från att växa och bidra mer till svensk konkurrenskraft och tillväxt. Samtidigt har det blivit alltför tydligt att regelverket måste förbättras. Framför allt fortsätter kompetensutvisningarna. Liberalernas förslag för att stoppa utvisningarna finns närmare beskrivna i vår motion i ämnet.

Att ansöka om arbetstillstånd ska gå snabbt och enkelt, och handläggningstiderna måste kortas. Företagens möjligheter att rekrytera och behålla viktig kompetens försvåras nu på grund av långa handläggningstider och krångliga regelverk. Det är centralt att Migrationsverket ges tillräckliga resurser och ett tydligt uppdrag att korta handläggningstiderna för arbetstillstånd. Liberalerna vill avsätta medel för att snabba på handläggningen av arbetskraftstillstånd. *På detta utgiftsområde och för 2019 innebär det att anslag 1:1 ökas med 15 miljoner kronor.*

Liberalerna föreslår slutligen att pris- och löneuppräknningen justeras ned med 20 procent årligen. *På detta utgiftsområde påverkas anslag 1:1 och 1:4.*

Anslagsförslag 2019 för utgiftsområde 8 Migration

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
1:1	Migrationsverket	5 411 896	-62 000
1:2	Ersättningar och bostadskostnader	5 567 000	
1:3	Migrationspolitiska åtgärder	57 915	
1:4	Domstolsprövning i utlänningsmål	978 291	-2 000
1:5	Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	426 649	
1:6	Offentligt biträde i utlänningsärenden	432 027	-48 000
1:7	Utresor för avvisade och utvisade	349 202	-1 000
1:8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	155 450	
1:9	Tillfälligt stöd till kommuner för ensamkommande unga asylsökande m fl.	195 000	
	Summa	13 573 430	-113 000
Specificering av anslagsförändringar			
1:1	Migrationsverket		15 000
1:1	Migrationsverket		5 000
1:1	Migrationsverket		-70 000
1:1	Migrationsverket		-12 000
1:4	Domstolsprövning i utlänningsmål		-2 000
1:6	Offentligt biträde i utlänningsärenden		-48 000
1:7	Utresor för avvisade och utvisade		-1 000

Fredrik Malm (L)

Christer Nylander (L)

Tina Acketoft (L)

Mats Persson (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Lina Nordquist (L)

Allan Widman (L)